

Pankkivaliokunnan mietintö n:o 1 hallituksen esityksestä laiksi Postipankki Oy:stä, laiksi Postipankki Oy:n investointirahastosta ja laeiksi pankkitarkastuslain 1 §:n, liikepankkilain ja leimaverolain muuttamisesta

Eduskunta on lähettänyt 29 päivänä syyskuuta 1987 pankkivaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen n:o 71 laiksi Postipankki Oy:stä, laiksi Postipankki Oy:n investointirahastosta ja laeiksi pankkitarkastuslain 1 §:n, liikepankkilain ja leimaverolain muuttamisesta.

Pankkivaliokunta on pyytänyt esityksestä eduskunnan päätöksen mukaisesti valtiovarainvaliokunnan lausunnon, joka on tämän mietinnön liitteenä.

Esityksen johdosta valiokunnassa ovat olleet kuultavina hallitusneuvos Pekka Laajanen valtiovarainministeriöstä, pääjohtaja Heikki Tuominen Postipankista, vs. johtokunnan jäsen Markku Puntila Suomen Pankista, ylijohtaja Jussi Linnamo pankkitarkastusvirastosta, toimitusjohtaja Matti Sipilä, pankinjohtaja Christer Ekman ja johtaja Olli Tenkanen Suomen Pankkiyhdistyksestä, kilpailuasiamies Olavi Väyrynen, puheenjohtaja Maija Salminen Postipankin Toimihenkilöt ry:stä, puheenjohtaja Jouko Jokinen Postipankin Esimiehet ry:stä, puheenjohtaja Pauli Salmio ja sopimisosaston päällikkö Hannu Kivipato Pankkitoimihenkilöliitto ry:stä, toimitusjohtaja Kalevi Kauniskangas Suomen Säästöpankkiliitosta, varatoimitusjohtaja Taisto Joensuu Osuuspankkien Keskusliitosta sekä varatoimitusjohtaja Matti Uunimäki Suomen Työväen Säästöpankista.

Hallituksen esityksen pääasiallinen sisältö

Hallituksen esityksessä laiksi Postipankki Oy:stä ehdotetaan, että Postipankista muodostetaan valtioenemmistöinen pankkitoimintaa harjoittava osakeyhtiö, johon sovelletaan mitä liikepankeista on säädetty, jollei tässä laissa toisin säädetä. Postipankki Oy:n osakekannasta on oltava valtion omistuksessa vähintään 51 prosenttia

pankin kaikista osakkeista ja kaikkien osakkeiden tuottamasta äänimäärästä.

Lakiehdotuksen mukaan Postipankki Oy:n toimintaa valvoo pankkitarkastusvirasto. Vastaava muutos ehdotetaan tehtäväksi myös pankkitarkastuslakiin.

Valtion investointirahastosta muodostetaan Postipankki Oy:n investointirahasto, jonka varat kuuluvat Postipankki Oy:n omaan pääomaan. Pankin omaan pääomaan rinnastetaan liikepankkilaissa säädetyllä tavalla Postipankki Oy:n liikkeeseen laskemat debentuurit ja pankin tekemät luottotappiovaraukset sekä valtion Postipankki Oy:lle sen vakavaraisuuden turvaamiseksi antama takuu. Takuun määrä on puolet Postipankki Oy:n oman pääoman määrästä. Jos pankin oma pääoma ei riitä pankin sitoumusten kattamiseen, valtio vastaa pankin sitoumusten täyttämistä takuun määrään asti. Takuun käytöstä valtiolle maksettava korvaus voi olla enintään neljä prosenttia vuodessa.

Lakiehdotuksen mukaan Postipankki Oy hoitaa valtion kotimaisen ja ulkomaisen maksuliikkeen sekä suorittaa korvausta vastaan muita valtion sille antamia tehtäviä, joiden valtiovarainministeriö katsoo laatunsa vuoksi sille soveltuvan.

Postipankki Oy harjoittaa omien konttoreidensa lisäksi pankkitoimintaa posti- ja telelaitoksen toimipaikkojen välityksellä. Pankki maksaa tästä posti- ja telelaitokselle korvausta sen mukaan kuin pankki ja posti- ja telelaitos siitä sopivat. Pankilla on myös oikeus harjoittaa koti- ja ulkomaista postisiirtoliikettä.

Postipankki Oy:n hallinto järjestetään samalla tavalla kuin liikepankeissa. Pankin hallintoa hoitaa hallintoneuvosto, hallituksena toimiva johtokunta ja toimitusjohtaja. Johtokunnan puheenjohtajana toimii pankin pääjohtaja.

Postipankin henkilökunta siirtyy lain voimaan tullessa Postipankki Oy:n palvelukseen työsopi-

mussuhteisena. Henkilökunnan työsuhteen ehtoihin sovelletaan, mitä Postipankki Oy:n ja pankin henkilökuntaa edustavien yhdistysten välillä tehtävissä työehtosopimuksissa on sovittu. Lakiehdotuksen mukaan näitä työehtosopimuksia noudatetaan Postipankki Oy:n ja sen palveluksessa olevien välisissä työsuhteissa alan yleisinä valtakunnallisina työehtosopimuksina. Pankin henkilökunnan eläketurvasta huolehtii perustettava Postipankki Oy:n eläkesäätiö. Eläke-etuudet säilyvät entisen tasoisina.

Lakiehdotukseen sisältyy vielä Postipankki Oy:n perustamiseen liittyvät varoja, velkoja sekä varauksia ja muita velvoitteita koskevat säännökset.

Hallituksen esitykseen sisältyvän Postipankki Oy:n investointirahastosta annettavan lain mukaan valtion investointirahastosta muodostettava Postipankki Oy:n investointirahasto rahoittaa lähinnä pienten ja keskisuurten teollisuusyritysten tuotannollista toimintaa edistäviä investointeja. Valtioneuvosto vahvistaa lainojen myöntämisessä noudatettavat yleiset ehdot. Se voi määräämälään ehdoilla antaa Postipankki Oy:lle sitoumuksia siitä, että valtio korvaa pankille investointirahaston lainanannossa mahdollisesti syntyneitä luottotappioita. Sen mukaan kuin laissa säädetään Postipankki Oy:n on vuosittain siirrettävä tilinpäätöksessään Postipankki Oy:n investointirahastoon puolet siitä määrästä, joka vastaa rahaston varoille tilivuoden aikana kertynyttä korkotuottoa.

Liikepankkilakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Postipankki Oy:n vakavaraisuuden ja tallettajien saatavien turvaamiseksi pankin on kuuluttava liikepankkien ja Postipankki Oy:n omistamaan vakuusrahastoon.

Edelleen leimaverolakiin ehdotetaan tehtäväksi Postipankki Oy:n perustamisesta aiheutuvat muutokset. Leimaverolain säännöksissä Postipankki Oy rinnastetaan muihin pankkeihin.

Valiokunnan kannanotot

Pankkivaliokunta on käsitellyt asian ja pitää hallituksen esitystä tarkoituksenmukaisena. Se ehdottaa, että hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset hyväksyttäisiin jäljempänä mainituin muutoksin. Pankkivaliokunta katsoo, että hallituksen esitys laiksi Postipankki Oy:stä on tarkoituksenmukaista säätää ennen pankkilainsäädännön kokonaisuudistusta, koska kokonaisuudistus on vielä valmisteltavana ja koska Posti-

pankin muodostaminen pankkitoimintaa harjoittavaksi osakeyhtiöksi ei ole riippuvainen kokonaisuudistuksesta.

Valiokunta toteaa, että kauppa- ja teollisuusministeriön asettama erityisrahoitustyöryhmä on saanut mietintönsä valmiiksi. Tässä mietinnössä esitetään, että Postipankki Oy:n investointirahaston varat sulautettaisiin Postipankki Oy:n omaan pääomaan muutaman lähivuoden kuluessa.

Postipankin muuttuessa Postipankki Oy:ksi on siirtymävaiheen järjestelyissä annettavaa valtiontakuuta pidettävä tarkoituksenmukaisena siirtymävaiheen järjestelyjen onnistumiseksi. Valtiovarainvaliokunnan lausuntoon yhtyen pankkivaliokunta edellyttää, että Postipankki Oy:n pääoma- huollon turvaamiseksi sen osakepääomaa korotetaan pankin toimintaa vastaavalle tasolle. Tässä yhteydessä on myös valtion takuun tarpeellisuus ja tarkoituksenmukaisuus harkittava uudelleen.

Pankkivaliokunta katsoo, että kaikille pankeille on luotava yhdenmukaiset lainsäädännölliset toimintaedellytykset. Tämän vuoksi pankkivaliokunta valtiovarainvaliokunnan lausuntoon yhtyen edellyttää, että hallitus seuraa nyt käsiteltävän lainsäädännön vaikutuksia pankkien väliseen kilpailutilanteeseen ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin myös säännöksiä muuttamalla.

Postipankki Oy:stä annetun lakiehdotuksen 8 §:n mukaan Postipankki Oy hoitaa, sen mukaan kuin siitä on erikseen säädetty ja määrätty, valtion kotimaisen ja ulkomaisen maksuliikkeen. Pankkivaliokunta ehdottaa säännöstä täsmennettäväksi valtiovarainvaliokunnan ehdotuksen mukaisesti siten, että Postipankki Oy hoitaa, siinä laajuudessa ja sen mukaan kuin siitä on erikseen säädetty ja määrätty, valtion kotimaisen ja ulkomaisen maksuliikkeen. Valiokunta katsoo säännöksen näin muutettuna paremmin vastaavan valtion maksuliikettä koskevia säännöksiä, joita ei ole haluttu tässä yhteydessä muuttaa.

Liikepankkilain muutos ehdotuksen voimaantulosäädännön 2 momentin mukaan liikepankkien vakuusrahaston varat ovat tämän lain voimaan tultua liikepankkien ja Postipankki Oy:n vakuusrahaston varoja. Valiokunta ehdottaa, että edellä mainittu säännös poistetaan tarpeettomana.

Valiokunta toteaa, että Postipankki Oy:stä annettavan lain 20 § on haluttu muotoilla siten, että Postipankin yhteisömuodon muutos ei muuta Postipankin henkilökunnan palvelussuhteen ehtoja. Valiokunta edellyttää, että hallitus seuraa, miten edellä mainitun pykälän säännös sopeutuu yleiseen työehtosopimuskäytäntöön, ja

tarvittaessa ryhtyy asian edellyttämiin toimenpiteisiin.

Pankkivaliokunta kunnioittaen ehdottaa,

että hallituksen esitykseen sisältyvät

toinen, kolmas ja viides lakiehdotus hyväksyttäisiin muuttamattomina ja

että ensimmäinen ja neljäs lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuuluvina:

1.

Laki

Postipankki Oy:stä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1—5 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

2 luku

Postipankki Oy:n vakavaraisuus

6 ja 7 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3 luku

Valtion Postipankki Oy:lle antamat tehtävät

8 §

Postipankki Oy hoitaa, *siinä laajuudessa ja sen mukaan kuin siitä on erikseen säädetty ja määrätty*, valtion kotimaisen ja ulkomaisen maksuliikkeen.

(2 ja 3 mom. kuten hallituksen esityksessä)

9—11 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 luku

Erinäiset säännökset

12—16 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

5 luku

Postipankki Oy:n perustamiseen liittyvät järjestelyt

17—22 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

6 luku

Voimaantulo

23 ja 24 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4.

Laki**liikepankkilain muuttamisesta**

Eduskunnan päätöksen mukaisesti muutetaan 29 päivänä elokuuta 1969 annetun liikepankkilain (540/69) 6 luvun otsikko, 48—55 §, 56 §:n 2 momentti ja 57 §,

sellaisina kuin niistä ovat 50 §:n 2 momentti ja 54 §:n 1 momentti 31 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa (678/78), näin kuuluviksi:

6 luku

Vakuusrahasto

48—57 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

Voimaantulosäännös

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

(2 mom. *poist.*)

Helsingissä 19 päivänä marraskuuta 1987

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Knuuttila, varapuheenjohtaja Maijala, jäsenet Antvuori,

Björklund, Hautala, Huuhtanen (osittain), Hämäläinen, Ikkala, Karkinen, Linnainmaa (osittain) ja Seppänen (osittain).

Vastalause

Emme vastusta Postipankin muuttamista Postipankki Oy:ksi emmekä muutoinkaan Postipankkia, koska se on maassamme saavuttanut tunnetun aseman laajojen kansanjoukkojen, yritysten ja yhteisöjen käyttämänä rahalaitoksena. Valtio tarvitsee myös välttämättä tehtäviensä hoitamista varten pankin, jollainen Postipankki on keskeisellä tavalla ollut.

Sen sijaan esitämme joitakin huomautuksia hallituksen ehdotukseen ja pankkivaliokunnan mietintöön, joka on valiokunnan enemmistön tahdon mukainen. Esitämme muutoksia ensimmäisen lakiehdotuksen kahteen pykälään.

Pankkilakikomitea esitti uusien talletuspankkilakien säätämistä samanaikaisesti. Hallitus on päättänyt esittämään Postipankin yhteisömuodon muuttamista ja siihen liittyviä järjestelyjä erillään talletuspankkeja koskevan lainsäädännön kokonaisuudistuksesta. Muiden pankkilakien tullessa eduskunnan käsiteltäviksi joudutaan Postipankki Oy:tä koskevaa lainsäädäntöä myös korjaamaan eli siis varsin pian.

Postipankkia koskevien muutosten toteuttamista pankkilainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä olisi puoltanut myös valtion investointirahaston asemaa koskevan valmistelutyön keskenäisyys. Lakiehdotuksen mukaan valtion investointirahaston omasta pääomasta tulee Postipankki Oy:n omaa pääomaa siirtämällä sen varat muodostettavan Postipankki Oy:n investointirahastoon. Valtiovarainvaliokuntakin on todennut lausunnossaan, että kauppa- ja teollisuusministeriön erityisrahoitustyöryhmä on mietinnössään esittänyt investointirahaston varojen sulauttamista Postipankki Oy:n omiin pääomiin lähivuosien aikana. Jos kaikki pankkilait olisi haluttu käsitellä samanaikaisesti, olisi tämä sulauttaminen voitu siinä yhteydessä suoraan toteuttaa.

Postipankki Oy ei saa tässä järjestelyssä omaa pääomaansa sellaisessa muodossa, että se voisi sitä käyttää niinkuin omaa pääomaa yleensä käytetään. Lähes vastaavanlainen on toinen oman pääoman lisäämiseksi tarkoitettu järjestely eli valtion takuu. Siinäkin Postipankki Oy ei saa

käyttöönä "selvää rahaa". Valtion kannalta järjestelyä voi pitää juuri tästä syystä tarkoituksen mukaisena, mutta mielestämme tämän järjestelyn on oltava tilapäinen.

Lakiehdotuksessa esitetään, että valtion takuu voi olla puolet Postipankki Oy:n ja sen investointirahaston oman pääoman yhteismäärästä. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että yhdessä investointirahaston oman pääoman kanssa Postipankin nykyinen oma pääoma riittää liikepankkilain mukaisen vakavaraisuusvaatimuksen täyttämiseen lähivuosien ajan. Mielestämme riittäisi, jos valtion takuu rajoittuisi yhteen kolmasosaan mainittujen oman pääoman erien yhteismäärästä. Lisäksi tulisi edellyttää, että Postipankki Oy:n vakavaraisuus turvataan suurin pääomasi-joinnalla sekä järjestelyillä, joita muutkin liikepankit käyttävät. Selvitysten mukaan näin on tarkoitus menetellä. Valtion takuu ei ole sopu- soinnussa pankkien tasavertaisten kilpailumah- dollisuuksien kannalta eikä ole pitkällä tähtäyk- sellä Postipankin itsensä kehittämisen kannalta kestävä ratkaisu.

Hallituksen esityksen Postipankki Oy:tä koske- van lain 8 §:ssä määritellään Postipankki Oy:n velvollisuus hoitaa valtion koti- ja ulkomaista maksuliikettä. Postipankin velvollisuuksia koske- va määrittely on tarpeen, mutta se ei saisi estää valtion maksuliikenteen tarkoituksenmukaista ja tehokasta järjestämistä siten, että ainakin osa maksuliikenteestä voitaisiin antaa kilpailuehdoin myös muiden pankkien hoidettavaksi. Tätä tar- koittaen ehdotamme mainitun 8 §:n 1 momen- tin muuttamista.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että valiokunnan mietintöön sisältyvät toinen, kolmas, neljäs ja vii- des lakiehdotus hyväksyttäisiin muutta- mattomina sekä

että valiokunnan mietintöön sisältyvä ensimmäinen lakiehdotus hyväksyt- täisiin näin kuuluvana:

1.

Laki

Postipankki Oy:stä

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1—5 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

2 luku

Postipankki Oy:n vakavaraisuus

6 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

7 §

Valtion takuun määrä on *yksi kolmasosa* Posti- pankki Oy:n oman pääoman määrästä. Posti- pankki Oy:n omaan pääomaan rinnastetaan täl- löin liikepankkilain 46 §:n 4 ja 5 momentissa säädetyllä tavalla Postipankki Oy:n liikkeeseen laskemat debentuurit ja pankin tekemät luotto- tappiovaraukset.

(2 ja 3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

3 luku

Valtion Postipankki Oy:lle antamat tehtävät

8 §

Postipankki Oy hoitaa *valtion maksuliikkeen sen mukaan kuin siitä on erikseen säädetty tai määrätty, ellei sitä ole annettu jonkin viraston tai laitoksen tai muun pankin hoidettavaksi.*

(2 ja 3 mom. kuten valiokunnan mietinnössä)

9—11 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

4 luku

Erinäiset säännökset

12—16 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

5 luku

Postipankki Oy:n perustamiseen liittyvät
järjestelyt

17—22 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

6 luku

Voimaantulo

23 ja 24 §

(Kuten valiokunnan mietinnössä)

Helsingissä 19 päivänä marraskuuta 1987

Matti Maijala

Jorma Huuhtanen

Sauli Hautala

EDUSKUNNAN
VALTIOVARAINVALIOKUNTA

Liite

Helsingissä

13 päivänä marraskuuta 1987

Lausunto n:o 10

P a n k k i v a l i o k u n n a l l e

Pankkivaliokunta on 8 päivänä lokakuuta 1987 päivätyssä kirjelmässä eduskunnan päätöksen mukaisesti pyytänyt valtiovarainvaliokunnalta lausunnon hallituksen esityksestä n:o 71 laiksi Postipankki Oy:stä, laiksi Postipankki Oy:n investointirahastosta ja laeiksi pankkitarkastuslain 1 §:n, liikepankkilain ja leimaverolain muuttamisesta.

Hallitus ehdottaa, että postipankista muodostettaisiin pankkitoimintaa harjoittava valtio-enemmistöinen osakeyhtiömuotoinen pankki. Hallituksen esitykseen sisältyvällä ehdotuksella laiksi Postipankki Oy:n investointirahastosta kumottaisiin valtion investointirahastosta annettu laki. Valtion investointirahasto on nykyisin valtion tulo- ja menoarvion ulkopuolinen rahasto, jonka varoista myönnetään lainoja tuotantotoiminnan laajentamista ja monipuolistamista varten. Investointirahaston lainat myönnetään nykyisin Postipankin välityksellä ja pääsääntöisesti sen vastuulla.

Hallituksen esitykseen sisältyvän lakiehdotuksen mukaan valtion investointirahaston varat siirrettäisiin Postipankki Oy:lle. Pankin taseessa näistä varoista muodostettaisiin erityinen pankin omaan pääomaan kuuluva Postipankki Oy:n investointirahasto. Lakiehdotuksessa on lähdetty siitä, että valtioneuvosto vahvistaa, kuten valtion investointirahastonkin osalta, Postipankki Oy:n investointirahaston lainojen myöntämisessä noudatettavat yleiset ehdot. Rahastoa olisi mahdollista kartuttaa valtion tulo- ja menoarviossa rahastoon osoitettavilla varoilla.

Valtion investointirahastosta annetun lain nojalla valtioneuvostolla on ollut oikeus päättää rahaston sijoitussuunnitelman vahvistamisen yhteydessä, että osa lainoista myönnetään investointirahaston vastuulla ja ilman turvaavaa vakuutta. Esityksen mukaan valtioneuvoston tulisi edelleenkin voida, vastaavasti kuin Kehitysaluerahasto Oy:n osalta, antaa Postipankki Oy:lle sitoumuksia siitä, että valtio korvaa Postipankki Oy:n

investointirahaston lainanannosta mahdollisesti syntyneitä luottotappioita.

Hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten tullessa voimaan nykyisen laitospuotoisen Postipankin varat, velat sekä varaukset ja muut velvoitteet siirtyisivät Postipankki Oy:lle yleensä viimeisen toimintavuoden tilinpäätöksen kirjanpitoarvojen mukaisesti. Valtiolla olisi oikeus merkitä siirtyvää omaisuutta vastaan Postipankki Oy:n osakkeita nimellisarvoltaan yhteensä enintään 500 miljoonalla markalla. Omaisuuden siirrosta ja valtion investointirahaston varojen siirtymisestä ei aiheutuisi lakiehdotuksen 19 §:n mukaan Postipankki Oy:lle veroseuraamuksia.

Hallituksen esitykseen sisältyy eräitä leimaverolain muutosehdotuksia. Leimaverolain 2 §:ssä luetellaan laitoksia ja yhteisöjä, joiden ei tarvitse suorittaa leimaveroa. Koska Postipankista muodostetaan pankkitoimintaa harjoittava osakeyhtiö, pykälästä ehdotetaan poistettavaksi Postipankkia koskeva maininta.

Koska Postipankista muodostetaan pankkitoimintaa harjoittava osakeyhtiö, ehdotetaan leimaverolain 10 §:ää siten muutettavaksi, että myös Postipankki Oy:n on suoritettava leimaveroa lupapäätöksestä perustaa sivukonttori tai sijoittaa ulkomaisten luotto- tai rahoituslaitosten osakkeisiin. Hallituksen esityksessä n:o 61 ehdotetaan aineellisia muutoksia osin samoihin 10 §:n säännöksiin. Nämä muutosehdotukset on otettu huomioon tässä hallituksen esitykseen sisältyvässä lakiehdotuksessa.

Leimaverolain 47 §:ään ehdotetaan selvyuden vuoksi lisättäväksi maininta Postipankki Oy:stä. Leimaverolain 51 §:ää ehdotetaan muutettavaksi siten, että Postipankki Oy:n lainat liikepankkien ja Postipankki Oy:n yhteiselle vakuusrahastolle ovat leimaverosta vapaita. Koska Postipankista muodostetaan pankkitoimintaa harjoittava osakeyhtiö, on lisäksi leimaverolain 57 §:n 1 momentista poistettu laitospuotoista Postipankkia koskeva maininta.

Valiokunta on käsitellyt asian ja todennut hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset, siltä osin kuin niiden katsotaan kuuluvan valtiovarainvaliokunnan toimialaan eli lähinnä valtion investointirahastoa ja verotussäännöksiä koskevilta osin, tarkoituksenmukaisiksi. Näiltä osin hallituksen esityksen perusteluihin yhtyen valiokunta on omalta osaltaan päättänyt asettua puoltamaan hallituksen esitykseen sisältyvien lakiehdotusten hyväksymistä seuraavin huomautuksin.

Valiokunta pitää tärkeänä, että Postipankki Oy:n investointirahasto hoitaa vastaisuudessaakin etenkin Etelä-Suomessa sijaitsevien pienten ja keski suurten yritysten rahoitusta kilpailukykyisin ehdoin.

Valiokunta toteaa, että kauppa- ja teollisuusministeriön asettama erityisrahoitustyöryhmä on saanut mietintönsä valmiiksi. Tässä mietinnössä esitetään, että Postipankki Oy:n investointirahaston varat sulautettaisiin Postipankkiin muutaman lähivuoden kuluessa.

Postipankin muuttuessa Postipankki Oy:ksi on siirtymävaiheen järjestelyissä annettavaa valtiontakuuta pidettävä tarkoituksenmukaisena siirtymävaiheen järjestelyjen onnistumiseksi. Valiokunta edellyttää, että Postipankki Oy:n pääoma-huollon turvaamiseksi Postipankki Oy:n osake-pääomaa korotetaan Postipankki Oy:n toimintaa vastaavalle tasolle. Tässä yhteydessä on myös valtiontakuun tarpeellisuus ja tarkoituksenmu-

kaisuus harkittava uudelleen. Vielä valiokunta edellyttää, että hallitus seuraa nyt käsiteltävän lainsäädännön vaikutuksia pankkien väliseen kilpailutilanteeseen ja ryhtyy tarvittaessa toimenpiteisiin myös säädöksiä muuttamalla.

Ehdotetun Postipankki Oy:stä annettavan lain 8 §:n mukaan Postipankki Oy hoitaa, sen mukaan kuin siitä on erikseen säädetty ja määrätty, valtion kotimaisen ja ulkomaisen maksuliikkeen. Valiokunta ehdottaa, että säännökseen tehtäisiin sanonnallinen täsmennys seuraavasti: "Postipankki Oy hoitaa, *siinä laajuudessa ja* sen mukaan kuin siitä on erikseen säädetty ja määrätty, valtion kotimaisen ja ulkomaisen maksuliikkeen."

Liikepankkilain muuttamista koskevan lakiehdotuksen voimaantulosäännöksen 2 momentin mukaan liikepankkien vakuusrahaston varat ovat tämän lain voimaan tultua liikepankkien ja Postipankki Oy:n vakuusrahaston varoja. Valiokunta ehdottaa, että edellä mainittu säännös poistettaisiin tarpeettomana, koska kysymys on vain nykyisen liikepankkien vakuusrahaston nimen muuttamisesta.

Valiokunta pyydettyä lausuntonaan kunnioittaen esittää,

että pankkivaliokunta ottaisi edellä lausutun huomioon mietintöään laaties-
saan.

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa puheenjohtaja Mäki-Hakola, varapuheenjohtaja Luttinen, jäsenet E. Aho, Ajo, Ala-Kapee, Hokkanen, Järvenpää (osittain),

Laaksonen, Lahti-Nuuttila, Maijala, Malm, Mattila, Mäkipää, Pekkarinen, Rusanen, Sasi, Savolainen, Viljanen ja Vähäkangas sekä varajäsenet Hämäläinen, Ikkala (osittain) ja Pelttari.

Eriävä mielipide

Ehdotamme,

että valtiovarainvaliokunnan lausuntoon lisättäisiin seuraavaa:

"Pankkilakikomitea esitti uusien talletuspankkilakien säätämistä samanaikaisesti. Hallitus on kuitenkin tästä poiketen päätenyt esittämään Postipankin yhteisömuodon muuttamista ja siihen liittyviä järjestelyjä erillään talletuspankkilainsäädännön kokonaisuudistuksesta. Tämän seurauksena Postipankkia koskevaa lainsäädäntöä joudutaan varsin pian uudelleen muuttamaan. Painavia perusteluja pankkilakikomitean esityksestä poikkeamiseen ei ole esitetty.

Postipankkia koskevien muutosten toteuttamista pankkilainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä olisi puoltanut myös valtion investointirahaston asemaa koskevan valmistelutyön keskenäisyys. Valtion investointirahaston omasta pääomasta tulee lakiehdotuksen mukaan Postipankki Oy:n omaa pääomaa siirtämällä sen varat muodostettavaan Postipankki Oy:n investointirahastoon. Kuitenkin kauppa- ja teollisuusministeriön erityisrahastotyöryhmä on mietinnössään esittänyt investointirahaston varojen sulauttamista Postipankkiin lähivuosien aikana.

Valtion investointirahaston varojen välitön sulauttaminen Postipankkiin sen yhteisömuodon muuttamisen yhteydessä olisi perusteltua, ja ratkaisu olisi pankkilainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä voitu suoraan toteuttaa.

Postipankki Oy:n vakavaraisuuden saamiseksi liikepankkilain edellyttämälle tasolle esitetään myös toista tilapäiseksi aiottua järjestelyä, valtion

takuuta, joka voisi ehdotuksen mukaan olla puolet Postipankki Oy:n ja sen investointirahaston oman pääoman yhteismäärästä.

Valtion takuu ei ole ainakaan esitetyssä laajuudessa tarpeellinen. Hallituksen esityksen perusteluissa todetaan, että yhdessä investointirahaston oman pääoman kanssa Postipankin nykyinen oma pääoma riittää liikepankkilain mukaisen vakavaraisuusvaatimuksen täyttämiseen lähivuosien ajan. Lisäksi pankkitarkastusvirastolla on oikeus hakemuksesta antaa määräajaksi lupa pankin oman pääoman ja sitoumusten suhteen alentamiseen aina kolmeen prosenttiin saakka.

Valtion takuu voitaisiinkin rajoittaa kolmanneksen Postipankki Oy:n ja sen investointirahaston oman pääoman yhteismäärästä. Lisäksi tulisi edellyttää, että valtion takuusta mahdollisimman pian päästään siten, että Postipankki Oy:n vakavaraisuus turvataan suoraan pääomansijoituksin sekä järjestelyillä, joita muutkin liikepankit käyttävät.

Valtion takuu ei ole pankkien tasavertaisten kilpailumahdollisuuksien eikä Postipankin itsensä kehittämisen kannalta kestävä ratkaisu.

Ehdotetun Postipankki Oy:stä annettavan lain 8 §:ssä määritetään Postipankki Oy:n velvollisuudeksi hoitaa valtion koti- ja ulkomaista maksuliikennettä. Postipankin velvollisuuksia koskeva määräys on tarpeen, mutta se ei saisi olla esteenä maksuliikenteen valtion kannalta tarkoituksenmukaiselle ja tehokkaalle järjestämiselle. Tämä edellyttää mahdollisuutta myös muiden pankkien osallistumiselle valtion koti- ja ulkomaisen maksuliikkeen hoitoon. Tämä periaate tulisi selkeästi kirjata lain 8 §:ään."

Helsingissä 13 päivänä marraskuuta 1987

Esko Aho
Mauri Pekkarinen

Matti Maijala
Kalevi Mattila

Seppo Peltari

